

УДК 351.84

Парубчак Іван Орестович

завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнології
імені С.З. Гжицького,
доктор наук з державного управління

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Анотація. Проаналізовано підходи до вивчення корупції, розглянуто їх типологію з метою виявлення недоліків і обґрунтування потреби розгляду корупції в межах еволюційного підходу. Досліджено походження корупції як об'єктивного явища, що виникає в ході соціальної еволюції, для виявлення взаємозв'язків з політико-правовими і соціально-економічними громадськими механізмами. Осмислено поняття держави, розкрито самоорганізацію її внутрішньої структури, визначено місце, займане в ній корупцією. Описано механізм функціонування державно-організованого суспільства, визначено місце в ньому корупції та сформульовано пропозиції щодо зниження рівня корупції в Україні.

Ключові слова: корупція, держава, механізми, суспільство, підходи, відповідальність, політика, національна безпека.

**Парубчак І.О. Теоретико-методологические подходы к
формированию государственной антикоррупционной политики в
контексте национальной безопасности Украины**

Аннотация. Проанализированы подходы к изучению коррупции, изучено их типологию с целью выявления недостатков и обоснования необходимости рассмотрения коррупции в рамках эволюционного подхода. Исследовано происхождение коррупции как объективного явления, возникающего в ходе социальной эволюции, для выявления взаимосвязей с политико-правовыми и социально-экономическими общественными механизмами. Осмысленно понятие государства, раскрыто самоорганизацию его внутренней структуры, определено место, занимаемое в ней коррупцией. Описан механизм функционирования государственно-организованного общества, определено место в нем коррупции и сформулированы предложения по снижению уровня коррупции в Украине.

Ключевые слова: коррупция, государство, механизмы, общество, подходы, ответственность, политики, национальная безопасность.

**Parubchak I.O. Theoretical-methodological approaches to the
formation of state anti-corruption policy in the context of national security of
Ukraine**

Annotation. Analyze approaches to the study of corruption, conduct their typology in order to identify shortcomings and justify the need to consider corruption within the framework of the evolutionary approach. To investigate the origin of corruption as an objective phenomenon arising in the course of social evolution in order to identify links with political, legal and socio-economic public mechanisms. To comprehend the notion of the state critically, to

reveal the self-organization of its internal structure, to determine the place occupied by corruption in it and to formulate proposals for reducing the level of corruption in Ukraine. Describe the mechanism of functioning of a state-organized society, determine the place occupied by corruption in it, and formulate proposals to reduce the level of corruption.

Key words: *corruption, state, mechanisms, society, approaches, responsibility, policy, national security.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. З моменту появи апарату публічної влади виникають корисливі зловживання чиновниками своїм становищем, які в подальшому стали називати корупцією. Упродовж кількох століть суспільство намагалося боротися з ними, досягнувши певних результатів, що виразилося в істотному скороченні корупційних правопорушень у деяких сучасних державах. Проте в більшості країн корупція перебуває на досить високому рівні, а в деяких – на критичному, викликаючи загрозу державності. Зазначене свідчить про те, що проблема корумпованості особливо гостро постає на сучасному етапі розвитку України і світової спільноти загалом, а розроблені раніше заходи для її обмеження в сучасному світі, особливо в нашій країні, не спрацьовують. Нові ж пропозиції, базуючись на колишніх підходах, також не дають позитивного ефекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підкупу посадових осіб цікавила дослідників упродовж усього періоду існування людського суспільства. Водночас до сьогодні дослідження місця й ролі корупції в механізмі функціонування державно-організованого суспільства не проводилося. Корупція не розглядалася як системне явище об'єктивної реальності, що вбудоване в механізм держави і суспільства й еволюціонує разом із ними. Побудова теоретико-правової концепції протидії корупції в механізмі функціонування держави, що в сукупності висновків і гіпотез дозволяє описати корупцію як явище, вбудоване в механізм функціонування держави і запропонувати заходи щодо зниження рівня корупції в державному апараті й суспільстві.

Останнім часом в Україні склалося уявлення про суттєву небезпеку «побутової корупції», що навіть є більшою від корупції у вищих ешелонах влади. Аналіз об'єктивно складених корупційних відносин показав, що термін «побутова корупція» не відбиває повною мірою специфіки явища, не становить собою наукової абстракції, не відповідає реальним життєвим обставинам і вносить певну плутанину в категоріальний апарат.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

У новітній час у вітчизняному законодавстві спостерігається постійне зростання кількості правових заборон, обмежень і приписів, присвячених протидії корупції, що переважно носять декларативний характер. Це не лише не сприяє обмеженню корупції, але й викликає її кількісне і якісне зростання, зумовлене невиконанням приписів насамперед чиновниками, що є по суті свавіллям.

У зв'язку з цим основна проблема України – не протидія корупції, а ліквідація свавілля, створення ефективного механізму реалізації управління. Водночас розуміння цієї обставини відсутнє, оскільки метою державної внутрішньої політики визначено не боротьбу з корупцією, а протидію їй; знову ухвалені «антикорупційні» норми надають управлінсько-владній ланці все більших можливостей для сваволі; корупція уявляється у вигляді окремих правопорушень морально нестійких дрібних чиновників; протидія корупції покладається на самих корупціонерів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування та аналіз формування державної антикорупційної політики в контексті національної безпеки України.

Для цього потрібно вирішити такі завдання:

1. Проаналізувати підходи до вивчення корупції, здійснити їх типологію з метою виявлення недоліків і обґрунтування потреби розгляду корупції в межах еволюційного підходу.

2. Дослідити походження корупції як об'єктивного явища, що виникає в ході соціальної еволюції, для виявлення взаємозв'язків із політико-правовими й соціально-економічними громадськими механізмами.

3. Осмислити поняття держави, розкрити самоорганізацію його внутрішньої структури, визначити місце, займане в ній корупцією.

4. Описати механізм функціонування державно-організованого суспільства, визначити місце в ньому корупції та сформулювати пропозиції щодо зниження рівня корупції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Органи державної влади, довільно тлумачачи Основний Закон, формують позитивне право, якому самі можуть і не слідувати. Це викликає потребу контролю за законотворчою діяльністю органів державної влади і за виконанням ними своїх приписів. Якщо подібні органи контролю державою не створено або вони діють неефективно, то природні закономірності людського співжиття включають громадський контроль [13]. Вищевикладене дозволяє сформулювати причини корупції та здійснити їх класифікацію. Суб'єктивні причини корупції опосередковано волею суб'єктів, що мають певну мету, якої бажають досягти, вступаючи в корупційну взаємодію. Об'єктивні – ті, що складаються поза волею конкретних суб'єктів, які вступають в корупційну взаємодію. До об'єктивних причин слід віднести: виокремлення чиновництва як класу з власною внутрішньокласовою мораллю й відповідальністю, політико-правовими поглядами, жорсткою ієрархією, привілеями; можливість чиновників ухвалювати рішення на власний розсуд [18, с. 165].

Сутність цього явища полягає в перерозподілі благ у державно-організованому суспільстві. Тому функціонально корупція спрямована на те, що суперечить соціальним нормам, – перерозподіл у державно-організованому суспільстві матеріальних і нематеріальних благ з використанням службових повноважень.

Розглядаються такі пропозиції, як позбавлення суддів незалежності й імунітету, спрощення порядку порушення кримінальних справ стосовно суддів, зменшення кола підстав для оголошення процесу закритим, обмеження суддівського розсуду, створення спеціалізованої контрольної гілки влади, закріплення обов'язку державних службовців доносити на корумпованих колег, антикорупційна експертиза законопроектів. Звертається увага на потребу реалізації таких запропонованих заходів, як уведення інститутів парламентських розслідувань, незалежного прокурора, правового моніторингу, що мають бути доповнені інститутами незалежної від держави вільної преси, незалежного суду як органу загального контролю, що має право судового розсуду [27].

Влада та її свавілля виникають одночасно і ґрунтуються на об'єктивному праві сили. У ході соціальної еволюції при виникненні держави за допомогою правових приписів і заборон первісний механізм перерозподілу благ змінюється державною владою на свою користь, що й породжує тіньовий сектор перерозподілу благ, зокрема корупцію. У державах, де верховна влада або повністю утримується за рахунок державної скарбниці, або має необмежений доступ до неї, виникає корупція у верхніх ешелонах влади, що може вживати заходів до обмеження першого корупційного рівня з метою збільшення власних доходів або зниження невдоволення суспільства. Якщо ж в таких державах верховна влада не може контролювати всю територію держави або всі суспільні відносини, її діяльність спрямовано на підтримку першого корупційного рівня.

В основі механізму держави як такої на всіх етапах її існування існувало свавілля державної влади. Еволюція такого механізму логічно призвела до сучасного облаштування, коли контроль розглядається як привілей вищих органів державної влади [1]. Корупція з розвитком державного апарату постійно розширювала свою присутність, і завдяки ліквідації недержавного сектору економіки, а фактично – усього

недержавного сектору життєдіяльності суспільства – вразила весь соціум.

У зв'язку з цим корупційні відносини виникають між двома особами, одна з яких, володіючи владними повноваженнями, заснованими на позитивному праві або інших соціальних нормах, привласнює блага, що належать іншій особі. Загальним об'єктом постають суспільні відносини, що відбивають морально-етичні засади суспільства. Об'єктивна сторона виражається в дії або бездіяльності, суперечить соціальним нормам, може бути реалізована через отримання матеріальних і нематеріальних благ шляхом використання свого посадового становища.

Суб'єктивну сторону становить вина у формі умислу, який може бути лише прямим: суб'єкт завжди усвідомлює, що здійснює суспільно шкідливе корупційне діяння, і бажає його вчинити. Мету спрямовано на отримання будь-якого матеріального або нематеріального блага, тобто перебуває в межах складу корупційного діяння. Сукупність суспільних відносин уособлює певний універсальний об'єкт об'єктивного світу, який пов'язує всіх індивідів в єдине ціле, зване суспільством.

У сучасному розвиненому, демократичному, державно-організованому суспільстві сектор виробництва й послуг розподілено на дві частини: легальний, що включає в себе легальне виробництво, легальні послуги, бюджети; та нелегальний, що складається з нелегального виробництва, нелегальних послуг і тіньових доходів. Грошові потоки від легального виробництва перерозподіляються за двома напрямками – безпосередньо в бюджет і в нього ж – через сектор легальних послуг [14].

При цьому в державному секторі послуг утворюються тіньові доходи, що розподіляються на два потоки: перший працює на тіньову економіку, потрапляючи до сектору нелегальних послуг і нелегального виробництва; другий легалізується через легальний сектор виробництва і послуг. Взаємодія секторів здійснюється через державні послуги [23]. Для обмеження корупції та нелегального сектору досить обмежити зазначені зв'язки за рахунок

удосконалення банківського, податкового, кримінального законодавства та вдосконалення практики їх застосування через обмеження легалізації тіньових доходів.

В Україні частина доходів перерозподіляється через сектор легальних і нелегальних послуг як безпосередньо від підприємства, так і через осіб, які отримують тіньові доходи. У подібній системі бюрократичний корупційний апарат відіграє роль системотворчого елемента, вибудовує й підтримує корупційні відносини вертикального та горизонтального характеру. У вертикальних відносинах, з одного боку, завжди перебуває посадова особа, з іншого – будь-яка особа, зокрема посадова, яка підпорядкована першій. Горизонтальні відносини виникають між посадовими особами, які представляють різні органи влади й управління [3, с. 9].

Сукупність корупційних відносин утворює корупційні схеми за участю багатьох осіб. Такі схеми можуть мати повністю нелегальний характер, а можуть бути напівлегальними. В останніх отримання благ зі свого посадового становища маскується за допомогою можливостей, наданих чинним законодавством. Отже, корупція в Україні фактично зливається з легальною економікою, роблячи неможливим існування економічних суб'єктів поза корупційними зв'язками, що своєю чергою тягне неможливість боротьби з корупцією, оскільки така боротьба буде вестися з самими економічними відносинами.

Корупція виявляється в діяльності осіб, громадських відносинах, культурі, мистецтві, поглядах, ідеях, уявленнях, інтересах, соціальних нормах. За умов заперечення вітчизняної державної парадигми підсистем вона стає єдиною суспільно-державною системою, що не дозволяє розвиватися іншим підсистемам. У зв'язку з цим глобальне завдання боротьби з корупцією бачиться у створенні й розвитку підсистем у державно-організованому суспільстві [10]. Для цього потрібно вилучити з

недержавного сектору інтереси бюрократичного апарату, скерувати їх у державний сектор; установити межі участі держави в галузях економіки з дальшим поступовим їх звуженням; заборонити самим посадовцям, членам їхніх сімей мати частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання, обіймати керівні посади в комерційних і некомерційних організаціях.

У державно-організованому суспільстві державна влада становить собою сукупність владних відносин між двома суб'єктами – панівним і підвладним. Таким чином, держава постає суверенною, структурованою на основі права системою владних відносин у суспільстві, у якій взаємодіють апарат державної влади й інститути суспільства, тобто політичною системою суспільства, його політичною організацією. Механізм взаємодії елементів зовнішньої структури державно-організованого суспільства утворюють: елементи зовнішньої структури, такі як інституція, суспільство як сукупність приватних осіб, домінуючий інститут, інші суспільні інститути, механізм держави, зовнішній інститут і елементи взаємодії [15].

Самоорганізація внутрішньої структури державно-організованого суспільства становить собою суспільно-професійні сектори, усередині яких відбувається соціальна диференціація за рівнями соціального статусу. Верхній рівень кожного із секторів займає секторальна еліта. Верхній рівень найвищого сектору утворює суспільну еліту, до якої, залежно від того, які сектори доросли до цього рівня, входять відповідні секторальні еліти. Громадська еліта формує інституцію.

У разі коли еліта кримінального сектору включається в суспільну еліту, відбувається криміналізація всієї внутрішньої структури державно-організованого суспільства. Заснована на кримінальній інституції корупція сприяла зрощенню кримінального й управлінського секторів. У зв'язку з цим основне спрямування зусиль в Україні має бути зосереджено на зміні самої інституції, для чого потрібно знизити рівень соціального статусу еліт кримінального сектору; підвищити рівень соціального статусу еліт творчого

сектору до включення їх до еліти державно-організованого суспільства.

На основі дослідження різних держав в історичній перспективі обґрунтовується виокремлення таких елементів зовнішньої структури державно-організованого суспільства: інституція як основа державно-організованого суспільства; безпосередньо суспільство як сукупність автономних осіб; домінуючий у державно-організованому суспільстві інститут, механізм держави або владно-управлінський апарат, зовнішній щодо певного державно-організованого суспільства інститут. Взаємодія між перерахованими елементами здійснюється за допомогою елементів взаємодії, якими постають: суспільні відносини щодо формування, контролю і взаємоконтролю вищевказаних елементів [22].

Оптимальний механізм взаємодії елементів зовнішньої структури державно-організованого суспільства має передбачати формування суспільством на основі інституції всіх громадських інститутів, зокрема домінуючого. Органи влади та управління мають формуватися домінуючим інститутом спільно з іншими громадськими інститутами. Крім відносин з формування, взаємозв'язок між усіма перерахованими елементами має здійснюватися через відносини з взаємоконтролю, у результаті чого за кожним елементом структури встановлюється необхідний контроль [4].

Державно-організоване суспільство саме розвиває систему, що опосередковує існування об'єктивного механізму, дозволяє змінювати еліти й домінуючий інститут. Таким механізмом є механізм виживання державно-організованого суспільства, що включає свободу поведінки, основний закон еволюції, закладені в людину природні прагнення, стан суспільства.

У сучасній Україні домінуючий інститут уміло фальсифікує звичайний стан суспільства і стан зовнішньої загрози виживанню суспільства. У цій ситуації усвідомлення частиною суспільства внутрішньої загрози його виживання виходить від корумпованості державної влади незначно й

компенсується свободою поведінки більшості, що дозволяє останнім пристосовуватися, включаючись у корупційні схеми з метою поліпшення свого виживання. Ситуація може змінитися, якщо почнеться реальна боротьба з корупцією на першому корупційному рівні без зміни механізму перерозподілу благ і інституції. У цьому разі соціальний вибух буде неминучий.

Такий розвиток подій дозволяє визначити механізм відтворення інституціональних норм, елементами якого є: інституція, відхилення від інституції, об'єктивні умови життєдіяльності суспільства, різнопланові й різнобічні інтереси осіб, здатних вплинути на формування та затвердження інституційної норми, зовнішня для певного державно-організованого суспільства інституція [16]. У такому механізмі інституційна норма формується під впливом інтересів і уявлень, зумовлених об'єктивними умовами життя суспільства, що складаються під впливом інституції та відхилень від неї, а також зовнішніх інституцій [24, с. 268].

Потрібні для ефективного зниження корупційності вітчизняного державно-організованого суспільства зміни в інституції можна викликати шляхом: зміни інтересів як суспільства в цілому, так і осіб, які впливають на формування та затвердження інституційних норм, насамперед норм права як системотвірних у сучасному суспільстві; зміни об'єктивних умов життєдіяльності суспільства; упровадження зовнішньої інституції, тобто шляхом спрямованої на вирішення зазначених завдань правотворчої діяльності. При цьому в жодному разі не можна застосовувати правову інфільтрацію, оскільки в цьому разі запозичені норми будуть адаптуватися, зокрема й до чинної корупційної системи [5].

Оскільки в українських реаліях корупція вразила всі суспільно-державні інститути, що опосередковано змішанням легального і нелегального секторів економіки; недосконалістю легального ринкового механізму перерозподілу благ; наявністю єдиної суспільно-державної

системи за умов заперечення альтернативних легальних підсистем; застарілої інституції, що частково складається з кримінальних інституційних норм; криміналізацією державно-організованого суспільства, то природний механізм виживання соціуму виявився запущеним у бік виживання окремого індивіда, що в кінцевому підсумку призвело до міцного взаємозв'язку між виживанням суспільства і корумпованістю державно-громадського апарату.

Висновки з даного дослідження. Для ліквідації корупції слід перезапустити механізм виживання суспільства в протилежний бік – виживання загалом державно-організованого суспільства з яким слід пов'язати виживання окремого індивіда. Для цього потрібно змінити механізм перерозподілу благ; структуру державно-організованого суспільства; механізм взаємодії елементів державно-організованого суспільства; суспільно-державну інституцію; механізм реалізації права [17]. Такі заходи дозволять створити в межах єдиної державно-організованої системи альтернативні легальні підсистеми, що, виробляючи власні інституції, у той же час будуть співіснувати на основі, загальній для державно-організованого суспільства.

Фактично це призведе до створення громадянського суспільства. Механізм взаємодії елементів державно-організованого суспільства передбачає формування суспільством зі своїх еліт численних громадських інститутів, зокрема домінантного. Останні, своєю чергою, формують органи державної влади й управління. Крім механізму стримувань і противаг, в апараті держави між гілками державної влади, у такому механізмі здійснюється взаємоконтроль між органами державної влади та управління, з одного боку, і домінантним інститутом, іншими громадськими інститутами й суспільством – з іншого. Контроль за домінантним інститутом здійснюється суспільством безпосередньо й через інші суспільні інститути [21, с.432].

Будь-які корупційні явища в державному апараті сприймаються суспільством як загроза виживанню, що тягне за собою природний процес протидії корумпованій владі і може виражатися в громадському обуренні, застосуванні інституту політичної відповідальності, у відповідному голосуванні на виборах – аж до можливості соціальної революції. У механізмі відтворення соціальних норм за рахунок ідентифікації у свідомості більшості членів суспільства домінують суспільні, групові, сімейні інтереси, чому сприяє і зовнішня інституція у вигляді системи особистісних цінностей. Стабільна економічна ситуація, виконання державою соціальних програм, програм розвитку підприємництва, підтримки особистої економічної ініціативи громадян зводять до мінімуму економічні та кримінальні інтереси. Зазначене сприяє зміцненню інституції за рахунок формування нових інституційних норм і зниження кількості соціальних норм, що відхиляються від основної інституції.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому плануємо розглянути досвід аналогічної діяльності у сфері подолання корупції в інших державах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азаров М. Ю. Державне управління у сфері боротьби з організованою злочинністю / М.Ю. Азаров // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 25. – С.183-192.
2. Державна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. № 1240 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 21 груд. – № 238.
3. Жовнір О. Проблеми правового забезпечення суспільства у протистоянні організованій злочинності та корупції / О. Жовнір // Віче. – 2010. – № 4.
4. Зозуля Є. В. Європейська модель поліції (міліції) як мета сягання у реформуванні ОВС України: доктринальний підхід / Є.В. Зозуля // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2008. – № 19. – С.177-189.
5. Зозуля І. В. Організаційно-правові засади контролю діяльності та реформування силових і правоохоронних структур України / І.В. Зозуля // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – № 17. – С. 239–253.
6. Інформація спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.guboz.gov.ua/mdex.php?option=2854.
7. Кальман О. Г. Проблеми вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності / О.Г. Кальман // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – № 16.

8. Карпов О. Н. Стан та перспективи розвитку міжнародного співробітництва у сфері протидії нелегальному автомобільному бізнесу / О.Н. Карпов // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – № 15. – С.32-38.
9. Коваленко В. В. Поєднання інтересів влади та суспільства як умова подолання організованої злочинності й корупції / В.В. Коваленко // Наук. вісн. КНУВС. – 2010. – № 2. – С. 4-7.
10. Концепція боротьби з корупцією на 1998-2005 рр.: Указ Президента України від 24 квітня 1998 р. № 367/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 17. – Ст. 14.
11. Криштанович М. Основні засади антикорупційної діяльності ОВС України в контексті національної безпеки / М. Криштанович // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 38. – С.177-183.
12. Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1001/2011 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 27 жовт.
13. Погорецький М. А. Організована злочинність в Україні: тенденції розвитку та заходи протидії / М.А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007.-№ 16. – С. 99-110.
14. Положення про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Івано-Франківській обласній державній адміністрації: Розпорядження голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 05.06.2003 р. № 513 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.gov.if.ua.
15. Положення про Координаційну раду щодо боротьби з корупцією та організованою злочинністю при виконавчому комітеті Львівської міської ради: Розпорядження міського голови міста Львова від 02.07.2003 р. № 388 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.city-adm.lviv.ua.
16. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 5 жовтня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.
17. Про затвердження плану першочергових заходів з подолання корупції: розпорядження Кабінету Міністрів України № 647 р. від 2 липня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/647-2014-p.
18. Про Міжвідомчу робочу групу з питань протидії корупції: Указ Президента України: від 17.04.2008 року, № 370/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 18. – Ст. 565.
19. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1001/2011. [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/14092.html.
20. Про схвалення засад антикорупційної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 р. № 1688-р // Урядовий кур'єр. – 2010. – 19 лют. – № 32.
21. Прохоренко О. Я. Корупція по-українськи (сутність, стан, проблеми): моногр. / О.Я. Прохоренко. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 456 с.
22. Раєцька Л. В. Організована злочинність і наркобізнес / Л.В. Раєцька // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 24. – С.69-76.
23. Раєцька Л. В. Попередження злочинності у сфері економіки як засіб забезпечення економічної безпеки держави / Л.В. Раєцька // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 25. – С. 274-281.
24. Рамкова Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти організованої злочинності від 21.07.1997 року // Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію. – К.: Школяр, 1999. – 480 с.
25. Романюк Б. В. Організована злочинність і корупція – небезпечні суспільні явища / Б.В. Романюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 24. – С. 3-14.

26. Романюк Б. В. У боротьбі з організованою злочинністю та корупцією важливі конкретні дії / Б.В. Романюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2004. – № 9. – С. 20-26.
27. Філашкін В. С. Протидія торгівлі людьми на міжнародному рівні / В.С. Філашкін // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 24. – С.237-242.
28. Чумак В. Якщо нема політичної волі, то боротьба з корупцією – це війна з вітряками / В. Чумак // Голос України. – 2013. – 15 березня.

Statement of the problem. Since the emergence of the state, the apparatus of public authority, selfish abuse of officials by their position has arisen, which in the subsequent began to be called "corruption". For a number of centuries the society tried to fight against them, having achieved certain results, which resulted in a significant reduction of corruption offenses in some modern states. Nevertheless, in most countries, corruption is at a sufficiently high level, and in some countries – at a critical level, causing a threat to statehood.

Urgency. This indicates that the problem of corruption is particularly acute at the present stage of development of Ukraine and the world community as a whole, and the measures of its limitation developed in the modern world, especially in our country, do not work. New proposals, based on previous approaches, also do not have a positive effect. In this regard, the theoretical and legal study of corruption in the mechanism of functioning of the state within the framework of the evolutionary approach is quite relevant, as it will allow us to illuminate the problem from new positions and propose ways of its solution.

The purpose of the article – to investigate the origin of corruption as an objective phenomenon arising in the course of social evolution in order to identify links with political, legal and socio-economic public mechanisms.

Our task was to study corruption, conduct their typology in order to identify shortcomings and justify the need to consider corruption within the framework of the evolutionary approach.

Summary. In the modern world, corruption phenomena began to affect not only state and government structures, but also public ones, which classics of state legal thought either did not anticipate or deliberately ignored, believing that it was

sufficient to exclude corruption in the echelons of state power. Based on the results obtained in the course of the study, analysis of the definitions of "arbitrariness" and "corruption," the conclusion suggests that corruption, being an element of arbitrariness, at the same time, is a category that reveals itself in two interrelated aspects : legal and synthetical or integral.

Also, a conclusion is made about the similarity of mechanisms for the redistribution of wealth and anti-corruption legislation of countries. At the same time, there are differences in the evolutionary development of the mechanisms of the states in question, which leads to significant differences in the state legal restriction of the arbitrariness of the authorities through the mechanism of public-state control. The latter mediates the difference in the corruptness of the states in question. It is concluded that in modern domestic legal thought, shortcomings in the fight against corruption are mostly associated with imperfect control and legislation.

Criticized is the economic approach to the state, which dominates in the practice of public administration in Ukraine, leading to the commercialization of state-legal relations, and, consequently, to increased corruption. The conclusion is made that it is inconsistent with both theoretical concepts of statehood and the practice of building an effective state functionally aimed at achieving public interests.

Conclusions and outcomes. The results of the study are summarized and the main provisions and conclusions on the problem discussed are formulated, recommendations are given on the introduction of measures aimed at limiting corruption in the Ukrainian state-legal reality. It is noted that their implementation will take quite a long time, because they are all aimed at changing the existing mechanism of functioning of a state-organized society and are built directly into it.

At the same time, being even partially included in this mechanism, in the future they will develop independently, which, on the one hand, will simplify their implementation, since it will require less effort, on the other hand it will cause

irreversibility of the process, excluding the possibility of a return to the old one mechanism. In fact, this will lead to the creation of a modern democratic state with a developed "civil society".